

BALKA (32) *sb*

balka *f* (8), **belka** *f* (1), **balk** *m* (2), **bałk** *m* (3), **bałek** *m* (1), balka *a.* balk (5), bałk *a.* bałek *m* (12); balka *BartBydg* (3), *GórnDworz*, *KwiatOpis*, *Calep* (2), *WysKaz*; belka *ZapWar*, balk *Murm*, *MurzNT*, bałk *Mącz* (3), bałek *Mącz*, balka *a.* balk *ZapMaz*, *BibRadz* (2), *BudBib*(2), bałk *a.* bałek *Mącz* (12). ◇ *Formy z ł wyłącznie u Mączyńskiego* (16).

bål- (16), bal- (9); bål- *Murm*, *KwiatOpis*; bal- *MurzNT*, *BibRadz* (2), *GórnDworz*, *BudBib* (2), *WysKaz*; bål- : bal- *Mącz* (14 : 2); *końcowe a jasne*. ◇ bel- (1) *ZapWar*; *tekst nie oznacza é*.

sg *N* bålka (5), bålłk (3), bålłk (1), bålłk (1). ◇ *G* bålku (1). ◇ *A* bålkę (1). ◇ *I* bålka (1). ◇ *pl N* bålki (4), bålki (6). ◇ *G* bålłk (1), belk (1), bålłkow (2). ◇ *A* bålki (1), bålki (3). ◇ *L* bålłkach (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Belka, ociosane bierwiono; trabs v. trabes Murm, BartBydg, Mącz, Calep, Cn; tignum BartBydg, Mącz, Cn; docos v. docus Mącz, Calep (28) : *Trabs, Balk* albo *byrzmo Murm* 136; *Trabs, balka vel byrzmo vel tram BartBydg* 161b, 159; *MurzNT* 26 *marg*; *Trabicus, ut navis trabica, Lódz z wielkich bałków vczyniona. Mącz* 460b, 93b; *Do tego zamku/ ieft dłudi [lege: długi] Zbalk* albo *Drzewá fkládánego moft/ bes palów. KwiatOpis C3v; Calep* 338a.

Szereg: »balka albo tram«: *Záiíteć między trzafeczką á bálką* albo *tramem wielka rozność ieft WysKaz* 18.

a. *Belka jako element budynku* (19) : *admisit domino Martino suppositorium pallacii alias podełzpha super fundamento sui muri ponere, uterque ipsorum ad robora intersticiosa alias nabalki amborum pallaciorum debet apponere ZapMaz II L* 1/117; *yakom ya nyeposgla stanyey gysdbj Czarney y polapv szyenj Czarnei hy belk y szerdzy splothow ZapWar 1523 nr 2288*; *y bálki iuz były położone ná ściánách. BibRadz 3.Esdr* 6/9; *Stria, Laskowánie/ to yeft/ wyheblowány* albo *wyciofány promień/ ítfrefá ná słupiech/ ná bałkách/ y ná ynfzych rzeczách. Mącz* 420d; *bałek ná xtałt twarzy ludzkiey wyrzezány. Mącz* 442c; *Plana trabs, Płáski równy bałk któri ociofány yeft. Mącz* 460b, 33a, 125c, 207b, 239a, 460b, 462d, 488d; *GórnDworz T6; BudBib 3.Esdr* 6/9; *Trabs – Bálka, podciąg. Calep* 1076a.

Szeregi: »balki albo dyla«: *Securicla [!], Bałczány bánt/* albo *wiązana krokwa/ to yeft drzewo nieyákíe/ które wełpołek ípaya dwa bálki/* albo *dwa dila/ dwoye drzewo Mącz* 378b.

»tramy i bálki«: *Y okná zápráwione/ á pálmy z tąd y z tąd po bokach przyšionká/ y tramy onego domu y bálki. BudBib Ez* 42/1.

»wiązanie i balki drzewiane«: *Iáko wiązáníe y bálki drzewiáne w budowáníu mocnie zięte/ záchwianíem nie bywáią rozerwáne/ thák ferce vmocnione rozmyflną rádą żadnego czáfu fię nie włękníe BibRadz Eccli* 22/19.

b. *Belkowanie, wiązanie dachu, pułap na belkach, strop (tylko w pl)* (4) : *Laquear, coniunctio trabium, balka BartBydg* 79b; *Lacus in aedificiis, Bálki* albo *głádkie dyle* albo *tramy ná których połoga leży. Generali vocabulo. Strop* albo *áftrych nadomny. Mącz* 182b; *Telamones dicuntur, ut ait Servius, signa quae sustinent quae Graeci Atlantes vocant. Męski obraz w budowáníu bálki podpieráyąc/ podporá Mącz* 442c; *Tholus [...] testudo templi [...] Srodek sklepu košcielnego/* albo *ynfzego budowáníu/ gdzie fię bálki* albo *záłámowáníe sklepište wełpołek íchodzi. Mącz* 455a.

Synonimy: bierzmo, drzewo, dyl, krokiew, kozieł, podciąg, tram.

KN